

ประโยค ป.ธ. ๔
 แปล มครเป็นไทย
 สอบ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๖

๑. อริฏฺฐัจจนนฺติ เอตถ อริฏฺฐโจติ เกสชฺชวิเสโส ฯ สุรปาณ-
 สิกขาปทวณฺณนํ อามลกาทีนํเยว กิร รเสน อริฏฺฐํ กโรนฺติ โส มชฺชวณฺณ-
 คนฺธโรโส เจว โหติ น จ มชฺชนฺติ วุตฺตํ ฯ

ยํ ปฏิภุจิตฺตเวชชกมฺมาทิกํ นิสฺสาย อุปฺปชฺชติ สพฺพพฺพตํ อกฺปฺปิยเมว ฯ
 เตน ปจฺมปฺปวารณาสิกขาปทวณฺณนํ กุลทฺทสฺนเวชชกมฺมอฺคฺตฺตริมนุสฺส-
 ฐมฺมาโรจนสาทิตฺตฺตริยาทีหิ นิพฺพตฺตํ พุทฺธปฺปฏิกฺกฺขํ อเนสนาย อุปฺปนฺนํ
 อกฺปฺปิยโกชนนฺติ วุตฺตํ ฯ

คิหิํ ทฺตกมฺมมฺนฺตฺ กุลทฺทสฺกสิกขาปทวณฺณนํ วิตฺถารโต เวทิตพฺพํ ฯ
 อยมฺปนฺนคฺคฺต สงฺเขโป ปฺลยจ สหฺรณฺมิกา ปณฺทฺทฺปลาโส อตฺตโน เวยฺยาวจฺจกโร
 มาตาปิตโร จาติ อิมํ นวณฺนํ สาสนํ สมฺปฏิภุจิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อณฺเณสนนฺตฺ กปฺปิยสาสนเมว วฏฺฏติ ฯ ตสฺมา มม วจเนน ภควโต ปาเท
 วนฺทถาติ วา เจตยํ ปฏฺิมี โพธิ์ สงฺฆมฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 กโรถาติ วา ภิกฺขุ สนฺนิปาเตถ ทานํ ทสฺสาม ฐมฺมํ โสสฺสามาติ วา
 อีทิสฺเสสฺส สาสเนสฺส กุกฺกฺกฺจํ น กาดพฺพํ ฯ กปฺปิยสาสนานิ เหนฺตานิ น
 คิหิกมฺมปฺปฏิสฺยตฺต
 คจฺจติ ปเท ปเท ทฺตฺก
 อชฺโฆหารเ อชฺโฆหาร ทฺตฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ปณฺจณฺนํ สหฺรณฺมิกานํ น กปฺปนฺติ อภฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปณฺจยสทิสาว โหนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปรีภฺลชฺชติ ตสฺส อาชีโว อปฺริสฺสุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปณฺจเย ปฏฺิเสวมาเนน อปฺริสฺสุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปณฺจเย ปฏฺิเสวมาเนน อปฺริสฺสุทฺตฺตฺตฺตฺตฺต

๒. ตฤภยณฺจ อปริกคฺหิตฐตฺถคฺคสฺส สงฺฆโต วา คณฺโถ วา
 ฌมฺมเทสณาทีหิ จสฺส กุณฺเหิ ปสฺนุนานํ คิหิํ สนฺติกา อุปฺปนฺนา ปจฺจยา
 ปริสฺสทฺฐปฺปาทา นาม ปิณฺฑปาตจริยาทีหิ ปน อติปริสฺสทฺฐปฺปาทาเยว ฯ
 ปริกคฺหิตฐตฺถคฺคสฺส ปิณฺฑปาตจริยาทีหิ ฐตฺถคฺคเณ จสฺส ปสฺนุนานํ สนฺติกา
 ฐตฺถคฺคณิยมานุโลเมน อุปฺปนฺนา ปจฺจยา ปริสฺสทฺฐปฺปาทา นามาติ วิสฺสทฺฐิมกฺเค
 วุตฺตํ ฯ

ปริสฺสทฺฐปฺปาทวจนฺน ฌมฺมเทสณาทีนํ ปริสฺสทฺฐาสนฺยสมฺภูจฺจานตา
 ทีปียตีติ ฌมฺมเทสณาทีหิ จสฺส กุณฺเหีติ วุตฺตํ ฯ อาทิสทฺเทน พาหุสจฺจ-
 วตฺตปริปฺรณอิริยาปถสมฺปตฺติยาที คหิตํ ฯ ฐตฺถคฺคเณ จสฺสาติ เอตฺถาปี เอเสว
 นโย ฯ ปิณฺฑปาตจริยาทีหิ อาทิสทฺเทน มิตฺตสฺสหชฺชปฺสฺสทฺถจริยาที คหิตํ ฯ
 ฐตฺถคฺคณิยมานุโลเมนาติ ตนฺตํ ฐตฺถคฺคณิยมิตาย ปฏฺิปปตฺติยา อนุโลมวเสน
 อวิโกปนวเสนาติ ตมฺภูฏีกานโย ฯ

อาชีวปาริสฺสทฺฐิสีลณฺหิ อนฺสนํ ปหาย ฌมฺเมน สเมน ปจฺจเย
 อุปฺปาเทนตฺสฺส ปรีเยสนาย สทฺฐตฺตา ปรีเยญฺจิสฺสทฺฐีติ อญฺจกถาจริเยหิ
 วุตฺตํ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล มครเป็นไทย

๑. ในบทว่า อริฏฺฐปจฺจนํ นั้น ยาพิเศษ (ชนิดหนึ่ง) ชื่อว่า อริฏฺฐะ ๑ ในอรรถกถาสุราปานสิกขาบท พระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า ได้ยินว่า ชนทั้งหลายทำยาอริฏฺฐะ ด้วยรสแห่งผลไม้มีผลมะขามป้อมเป็นต้นนั้นแหละ ยาอริฏฺฐะนั้นมีสี กลิ่น และรส คล้ายน้ำเมา แต่หาใช้น้ำเมาไม่ ๑

วัตถุใด ย่อมเกิดขึ้น เพราะอาศัยอนเสนากรรมมีเวชกรรมที่กระทำแก่คนที่ต้องห้ามเป็นต้น วัตถุนั้นทั้งหมด เป็นอภัยปิยะทั้งนั้น ๑ ด้วยเหตุนี้ ในอรรถกถาปฐมปวารณาสิกขาบท พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า โภชนะที่พระพุทธเจ้าทรงรังเกียจ ที่เกิดขึ้นจากกุกุสนกรรม เวชกรรม การอวดอุตตริ-มนุสสธรรม และรูปิยะที่ภิกษุยินดีแล้วเป็นต้น ที่เกิดขึ้นเพราะอนเสนา ชื่อว่า อภัยปิยะโภชนะ ๑

ส่วนทุตกรรม (กรรมเป็นทุต) ของพวกคฤหัสถ์ ฟังทราบโดยพิสดาร ในอรรถกถากุสกุสสิกขาบท ๑ ก็ความสังเขปในมังคลัตถปิณีนี้ดังนี้ ภิกษุรับ กี่ดี บอกกี่ดี ซึ่งคำสั่งของคน ๘ ประเภทเหล่านี้ คือ สหธรรมิก ๕ ปณฺฑุปลาส ๑ ไวยาวัจกรของตน ๑ มารดาบิดา ๒ ควรอยู่ ๑ ส่วนของคนเหล่านี้ เป็นคำสั่งที่เป็นกภัยิยะเท่านั้น จึงควร ๑ เพราะฉะนั้น ภิกษุ ไม่ควรทำความรังเกียจในคำสั่งเช่นนี้ว่า ท่านทั้งหลาย จงถวายบังคมพระบาทยุคลของพระผู้มีพระภาคเจ้า ตามคำของข้าพเจ้า ดังนี้ก็ดี ท่านทั้งหลาย จงไหว้พระเจดีย์ พระปฏิมา ไม้โพธิ์ พระสังฆเถระ ดังนี้ก็ดี ท่านทั้งหลาย จงทำการบูชาด้วยของหอมและดอกไม้ที่พระเจดีย์ ดังนี้ก็ดี ท่านทั้งหลาย จงเผด็จภิกษุทั้งหลาย ให้ประชุมกัน พวกข้าพเจ้า จักถวายทาน จักฟังธรรม ดังนี้ก็ดี ๑ เพราะ คำสั่งเหล่านั้น เป็นคำสั่งที่เป็นกภัยิยะ ไม่เกี่ยวข้องด้วยคิหิกรรม(กรรมของคฤหัสถ์) ๑ ก็ภิกษุใด รับคำสั่งอย่างอื่น จากคำสั่งที่เป็นกภัยิยะของคนเหล่านี้ เดินไปภิกษุนั้น เป็นทุกกฏ ทุก ๆ อย่างก้าว แม้เมื่อเธอ บริโภคโภชนะที่อาศัยกรรมนั้น

ได้มา ต้องทุกกฎ ทุก ๆ คำกลืน ๆ แท้จริง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากกุตทุสกรรม
ย่อมไม่ควรแก่สหรรณิกทั้ง ๕ ย่อมเป็นเช่นกับปัจจัยที่เกิดขึ้น จากการอวด
อุตตริมนุสสธรรมอันไม่จริง และจากการแลกเปลี่ยนด้วยรูปียะเทียว ๆ
ก็ภิกษุใด บริโภคปัจจัยที่เกิดขึ้น จากอเนสนกรรมมีทุตกรรมและเวชกรรม
เป็นต้น อาชีวะของภิกษุนั้น ชื่อว่า ไม่บริสุทธฺิ ๑

เพราะฉะนั้น ภิกษุ เมื่อจะบริโภคใช้สอยปัจจัยที่มีความเกิดขึ้นบริสุทธฺิ
เท่านั้น พึงเว้นปัจจัยที่มีการเกิดขึ้นไม่บริสุทธฺิเสีย อุจเวโนสรพิช ฉะนั้น ๑

๒. ก็ปัจจัยทั้งสองนั้น พระพุทธโฆษาจารย์กล่าวไว้ ในปกรณ์วิเสส
วิสุทธิมรรควา สำหรับภิกษุผู้ไม่กำหนดถือธุดงค์ ปัจจัยทั้งหลายที่เกิดขึ้น
จากสงฆ์ หรือจากคณะ และเกิดขึ้นจากสำนักของคฤหัสถ์ทั้งหลาย ผู้เลื่อมใส
ด้วยคุณของภิกษุนั้นมีการแสดงธรรมเป็นต้น ชื่อว่าปัจจัยที่มีความเกิดขึ้นบริสุทธฺิ
ส่วนที่เกิดขึ้นจากสมณวัตรมีการเที่ยวบิณฑบาตเป็นต้น ชื่อว่า ปัจจัยที่มีการ
เกิดขึ้นบริสุทธฺิยังทีเดียว ๑ สำหรับภิกษุผู้กำหนดถือธุดงค์ ปัจจัยทั้งหลาย
ที่เกิดขึ้นจากสมณวัตรมีการเที่ยวบิณฑบาตเป็นต้น และเกิดขึ้นจากสำนัก
ของคฤหัสถ์ทั้งหลาย ผู้เลื่อมใสในธุดงค์คุณของภิกษุนั้น โดยอนุโลมตาม
ข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้ในธุดงค์ ชื่อว่าปัจจัยที่มีความเกิดขึ้นบริสุทธฺิ ๑

นัยแห่งฎีกาปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรคนั้นว่า พระพุทธโฆษาจารย์
แสดงความที่คุณมีธรรมเทศนาเป็นต้น เป็นคุณอาศัยความบริสุทธฺิเป็นสมุฏฐาน
ด้วยคำว่า **ปริสุทฺฐรูปปาทะ** เหตุนี้ท่านจึงกล่าวว่า **ธมฺมเทศนาทีหิ จุตฺต
คุณฺหิ** ดังนี้ ๑ พระพุทธโฆษาจารย์ถือเอาคุณมีความเป็นพหุสูต การบำเพ็ญวัตร
และความเรียบร้อยแห่งอิริยาบถเป็นต้น ด้วยอาทิศัพท์ ๑ แม้ในคำว่า **ฐตฺตคุณ
จตุตฺต** นี้ ก็มีนัยนี้เหมือนกัน ๑ พระพุทธโฆษาจารย์ ถือเอามิตรสหายและวัตร
มีการเที่ยวไปเพื่อผ้าบังสุกุลเป็นต้น ด้วยอาทิศัพท์ว่า **ปิณฺฑปาตจริยาทีหิ** ๑
บทว่า **ฐตฺตคุณฺนิยมานุโลเมน** ความว่า ด้วยสามารถแห่งการอนุโลม คือ
ด้วยสามารถแห่งการไม่ขัดขวางต่อข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้ในธุดงค์นั้น ๆ ๑

ก็อาชีพปราชญ์ที่ลึกลับ พระอรหันตเจ้าทั้งหลาย กล่าวว่า ปรีเยภูจิตสูท
เพราะปรีเยภูจิตสูทได้ด้วยการแสวงหา ของภิกษุผู้ละการแสวงหาไม่ควรแล้ว
ยังปัจจัยทั้งหลายให้เกิดขึ้นโดยธรรมสมาธิ
